

Бекетова Қамар Назарбековна

экономика ғылымдарының кандидаты

Айдарбек Жақсылық Мұстафинұлы

ГМУ-20-1бм оқу тобының магистранты

Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті,

Қызылорда қаласы, Әйтеке би көшесі 29А

КӘСІПКЕРЛІК ҚЫЗМЕТТІҢ ДАМУЫН МЕМЛЕКЕТТІК ҚОЛДАУ

Қазіргі уақытта кәсіпкерлікті қолдау мемлекеттің маңызды міндеттерінің бірі болып табылады. Кәсіпкерлікті мақсатты субсидиялар есебінен немесе Қазақстан Республикасының аймақтарындағы кепілдік қорлар жүйесі арқылы өз бизнесін бастау үшін бір реттік грант түрінде жүзеге асыруға болады. Сарапшылардың пікірінше, кәсіпкерлік қызметті қолдаудың көптеген бағдарламаларын құру биліктің күш-жігерін ведомстволық деңгейде ғана емес, сонымен қатар аймақтық құрылымдарды да қамтуы мүмкін. Бұл дегеніміз, стратегия елде тұрақты бизнес-орта құруға әкелуі мүмкін. Кәсіпкерлік қызметті сауатты қаржылық қолдау оның дамуы мен өркендеуі үшін фактордың ажырамас бөлігі болып табылады.

Қазақстанда жүргізіліп жатқан экономикалық реформаның басым бағыттарының бірі кәсіпкерлік қызметтің қалыптасуы мен дамуы болып табылады. Кәсіпкерлік нарықтық тетіктерді қалыптастырудың негізгі шарттарының бірі болып табылатындығын және қазіргі заманғы нарықтық жүйенің құрамдас бөлігі болып табылатындығын қоғам барған сайын түсінеді. Кәсіпкерлік қызмет нарықтық басқару жүйесін құрудағы қажетті буын ғана емес, сонымен бірге қоғамның әлеуметтік қайта құрылуындағы маңызды элемент болып табылады. Қазақстан Республикасындағы кәсіпке қатысты мемлекеттік саясат барынша жоғары жаңа технологиялық өндірістер құруға бағдарланған кәсіпкерлікті дамыту жолымен орта тапты қалыптастыруға бағытталған.

Қазақстан Республикасының Үкіметі, орталық және жергілікті атқарушы органдар мемлекеттік қолдау жүйесі арқылы кәсіпкерлік субъектілерінің қазіргі

заманғы жабдықтар мен технологияларды алуына жәрдемдеседі, технопарктер, лизинг орталықтары, шағын инновациялық қызмет орталықтары, венчурлік фирмалар желісін және кәсіпкерлік субъектілерін қолдау мақсатында құрылатын инфрақұрылымның басқа да объектілерін құру жөніндегі іс-шараларды әзірлейді және жүзеге асырады. Кәсіпкерлік қызметті мемлекеттік реттеу саяси және экономикалық жүйенің едәуір дәрежеде басқарылуын, мемлекеттік қызметшілердің кәсіпқойлығының жоғары деңгейін, бизнеске қатысты жүргізіліп жатқан саясаттың тиімділігін, мемлекеттік емес ұйымдардың дамыған жүйесін, билік органдарының ашық есептілігі мен бақылауында болу қағидаттарын, бизнес пен билік органдарының сыбайлас жемқорлық өзара іс-қимылының болмауын көздейді.

Кәсіпкерлік қызметті дамыту бағыттарының бірі инновациялық жобаларды іске асыру үшін жеке қаражат тартуға, жалпы мемлекеттік, сондай-ақ өңірлік маңызы бар бизнес-жобаларды іске асыру үшін жағдай жасауға мүмкіндік беретін мемлекеттік-жекешелік әріптестікті дамыту болып табылады. Мемлекеттік-жекешелік әріптестікті дамытудың негізгі басымдығы мемлекеттік органдардың жеке кәсіпкерлікпен өзара іс-қимылдың негізгі нысандары мен бағыттарын айқындауында болып табылады.

Халықаралық тәжірибе көрсетіп отырғандай, мемлекет тарапынан қолдау шаралары көрсетілмесе, кәсіпкерлік субъектілері банкроттыққа ұшырауы мүмкін, өйткені олар барлық нарықтық өзгерістер мен күйзелістерге осал. Сонымен бірге, кәсіпкерлік экономика саласында тұрақтандырушы функцияны орындайды, бәсекелестік ортаны құруға және қолдауға мүмкіндік береді, оның барлық қатысушылары үшін кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыруға тең қол жетімділікті қамтамасыз етеді.

Қазіргі жағдайда елімізде кәсіпкерлікті дамыту үшін неғұрлым оңтайлы жағдайлар жасау үшін экономикалық, сондай-ақ әкімшілік сипаттағы барлық шаралар кешенін пайдалану қажет. Бұл жерде мемлекеттік қаражатты кәсіпкерлікті субъектілеріне түрлі оқыту бағдарламалары мен ақпараттық қолдау көрсетуге бөлу қаншалықты орынды деген сұрақ туындайды.

Кәсіпкерліктің субъектілеріндегі негізгі немесе мүмкін проблемалар негізінен қаржылық сипатта болатындығын ешкім жоққа шығара алмайды. Мысалы, оларға мыналар жатқызылуы мүмкін:

1) айналым қаражатының болмауы;

2) айналым қаражатымен байланысты проблемаларды шешу үшін де, басталған немесе жоспарланған инвестициялық жобаларды іске асыру үшін де банктік кредиттік қызметтерге қол жеткізудің болмауы;

3) осы қорлардың өзгермеген жағдайында өнімге сұраныстың төмендеуі

Бірақ егер кәсіпкер өзінің қаржылық жағдайын жақсартуға және активтерінің өтімділігін арттыруға тырысса, онда мемлекеттің міндеттері басқаша болуы керек, өйткені кәсіпкерлік субъектілерін тұрақты субсидиялау олардың өтімділігін төмендету мәселесін кейінге қалдырады, бірақ оны негізінен шешпейді. Елімізде кәсіпкерлікті дамыту үшін неғұрлым оңтайлы жағдайлар жасалуда, сондай-ақ әкімшілік сипаттағы барлық шаралар кешені пайдаланылуда.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Кошанов А.К., Мухамеджанов Б.Г., Бектемисова С.Т. Формирование частного предпринимательства в условиях перехода к рынку (на примере Республики Казахстан). - Алматы: Институт экономики ПАН РК

2. Малый бизнес: Организация, экономика, управление: Учеб. пособие для вузов/Под ред. В.Я. Горфинкеля, В.А. Швандара. -- 2-е изд., перераб. и доп. - М.: ЮНИТИ-ДАБА

3. Дасанов Д. Малый бизнес: мировой опыт и казахстанская реальность// Саясат, 2011

4. «Малый бизнес Казахстана: Тенденции и проблемы развития», Дауранов И., Курбанова Г., Рудецких А., Шишкина А.. Алматы, 2012.

5. А.И. Антилов. Проблемы малого предпринимательства в национальной экономике // Актуальные проблемы современной науки

6. Казанцев А.К., Крупанин А.А. Менеджмент в предпринимательстве: Учеб. пособие. -- М.: ИНФРА-М, 2003.